

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 43 Volume: 9 Issue: 43

Nisan 2016 April 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

BURHAN GÜNEL'İN ROMANLARINDA OTOBİYOGRAFİK BENLİKLER AUTOBIOGRAPHIC IDENTITIES IN THE NOVELS OF BURHAN GÜNEL

Fatih SAKALLI*

Öz

Edebiyatın farklı türlerinde eserler veren Burhan Günel, daha çok romancı kimliğiyle tanınmaktadır. 16 romanı bulunan yazarın eserlerinde kendi biyografisini hatırlatan şahıslara yer verdiği görülmektedir. Bu makalede, Burhan Günel'in eserlerinin ismi verildikten sonra otobiyografi ve otobiyografik roman kavramları açıklanacak, daha sonra da yazarın romanlarında otobiyografik benlik olarak karşımıza çıkan şahıslar ve bunların romandaki fonksiyonları üzerinde durulacaktır. Bu şahısların, Günel'in hayatından kesitler sundukları gösterilmeye çalışılacaktır. Sonuç bölümünde de yazarın romanlarını kurgularken kendi hayatından parçaları roman karakterleri vasıtasıyla anlattığı, dolayısıyla eserlerinde otobiyografik yöntemi kullandığı ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Burhan Günel, Roman, Otobiyografi, Otobiyografik Roman, Benlik.

Abstract

Even if he has created literary works in different types, Burhan Günel is widely known as a novelist. He has sixteen novels and it is seen that he mainly prefers those characters who remind him his own biography in his novels. In this paper, after having been mentioned his works, autobiography and autobiographic novels have been elucidated. And the characters as autobiographic identities occurring in Günel's novels and their functions in novels are examined. It is purposed to indicate that those characters share sections from Günel's life. In the conclusion, it is set forth that the novelist, while making fiction, narrates sections of his life by using novel characters, thus it is concluded that he uses autobiographic method in his literary works.

Keywords: Burhan Günel, Novel, Autobiography, Autobiographic Novel, Identity.

1.Giriş

7 Nisan 1947'de Antakya'da doğan Burhan Günel, 21 Aralık 2012'de İstanbul'da vefat eder. Ökse (1972), Umut Zamanı (1974), Yağmurla Giden (1976), Aksayan (1979), Acının Askerleri (1981), Kalanlar ve Gidenler (1984), Ve O Güzel Kadının Çocukları (1985), Eski Desenler (1986), Yasak Odası (1987), Baraka (1991), Ateş Uykusu (1996), Bütün Zamanlar (2002), Ateş ve Kuğu (2004), Güz de Geçer (2008), Ahtapot (2011), Çakalkaplan (2012) adlı on altı romanı bulunan yazarın hikâye kitapları; Sevgi Bağı (1974), Başka Bir Yaz (1980), Dünyanın En Güzel Kadını (1984), Yine Bir Gülnihal (1984), Nergiz (1985), Bisiklet Günleri (1987), Fayton (1988), Evet Aşk (1990), Ateşi Seçtim (1993), Karanfil ve Hançer (1994), Çiçekler Korunağı (1999), Kar Düşleri (2000), Uzun Yol Sürücüsü (2001), Evet Aşk - Dünyanın En Güzel Kadını (2003), Taraça (2005), Bülbülü Öldürelim (2008), Aşka Yorgun (2012) adlarını taşır. Yazar, şiirlerini ise Sonsuz ve Gizli (1999), Adınla (2007), Aşk Dedim Ona (2012) adlı kitaplarda toplamıştır. Benzer Romanlar (1986) ve Karşı Yazılar (1995) adlı inceleme kitapları ile Sonsuz Aşkım Hatay (2006) adlı bir de tarih - yaşantı kitabı bulunan Günel'in çocuk edebiyatı alanında da birçok eseri mevcuttur. Sanat hayatına 1971'de Cumhuriyet Kitap Eki'nde yayımlanan öyküsüyle giren Günel, vefatına kadar geçen 41 yıllık süreçte yukarıda sözü edilen eserlerinin dışında sanat ve edebiyatla ilgili birçok yazı da kaleme almıştır. Günel, edebiyatın farklı türlerinde yazmış olmasına rağmen her şeyden önce romancı kimliği ile tanınır. Romanlarında ve diğer eserlerinde yaşadıklarından ve doğup büyüdüğü topraklardan yararlanan yazar bu durumu şu cümlelerle ifade eder: "Toprağım, özüm. Beni doğuran, yoğuran, biçimlendiren toprağım. Biz, aşkları için yaşamlarını gökyüzüne savuran insanların yurdundanız. Ben de yazarak, duyarak kendimle, Akdeniz'le, Toros'la söyleşerek yürüyorum bu yolda; yaşamımı yazılarıma katarak... Gerçek bir edebiyatçı olmak istiyorum ve öyle olduğuma inandığım için yazmayı sürdürüyorum. Böyle olunca, yazdıklarımla yaşadıklarımın birbirini bütünlediğini söyleyebilirim..." (Sakallı, 2012: 24, 28) Bu makalede otobiyografi ve otobiyografik roman kavramları üzerinde durulduktan sonra Günel'in romanlarındaki bazı kahramanların kendi hayatından - yaşadıklarından izler taşıdığı gösterilecek ve bu roman kahramanlarının otobiyografik birer benlik olduğu anlatılmaya çalışılacaktır.

2.Otobiyografi ve Otobiyografik Roman

Otobiyografi en yaygın anlamı ile kişinin kendi hayat hikâyesini yazması şeklinde tanımlanabilir. Öz yaşam öyküsü de denilen "otobiyografi türünün en önemli özelliği, konusunun kurmaca olmayıp kişinin öz

* Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

yaşamı ve bu yaşam öyküsünün başkası tarafından değil de, kişinin bizzat kendisi tarafından yazılmasıdır. Böylece otobiyografide, bilinen özne, bilinmesi gereken nesneyi oluşturur.” (Özyer, 1993: 73) Yazıcı’ya göre “edebi bir tür olarak otobiyografinin doğuşu; bireyin (ya da öznenin) kendisini nesne olarak ele alması ve yeni bir yazınsal alan olarak görmesinden kaynaklanır.” (Yazıcı, 2006: 191) Yakın ise “Otobiyografi metninde basit bir hatırlama çabasından daha ötede, bir anlatının inşa edilmesi söz konusudur.” (Yakın, 2003: 132) ifadesiyle otobiyografinin bir anlatı türü olduğunu vurgular. Kişinin kendi hayatını kaleme alması sebebiyle “otobiyografi yazarı tarafsız olamaz. Geçmişteki olayları anlatırken, mutlaka kendi kişiliğini, yorumunu da yansıtır. Otobiyografi, kişinin kendisini, değer yargılarını, belli dönemlerde nasıl olduğunu sunar okura.” (Özyer, 1993: 74) Otobiyografi yazarı kendi hayatını kaleme alırken aynı zamanda yaşadığı dönemleri de yansıtır. Dolayısıyla o zaman dilimlerinin tanıklığını yapar. Özyer, bu hususu şöyle açıklar: “Otobiyografinin bir başka özelliği de, yazarın yaşadığı devri yansıttığı için bir tür tarih, kültür ve gelenekler belgeseli, bir çağ ve toplum panoraması olma özelliğini taşımasıdır.” (Özyer, 1993: 75) Otobiyografik bilgiler, kurgu boyutuna taşındığı vakit ise yeni bir roman türüne vücut verir. Otobiyografik roman adı verilen bu roman türünü, Narlı şöyle tanımlar: “Olaylarını, kişilerini ve düşüncelerini, yazarla birebir ve doğrudan ilişkilendirebildiğimiz kurgusal metinlere otobiyografik roman denile geldiği doğru.” (Narlı, 2009: 902) Roman, hikâye gibi edebi türlerin bir yaşanmışlığa dayanması kuvvetli bir ihtimaldir. Yazar, ya kendi yaşadıklarından ya da dış dünyada gözlemediği kişilerden, olaylardan hareketle edebi esere vücut verebilir. Dolayısıyla “romanın içinde her zaman otobiyografiden gelen bir bilgi, felsefe ve hikâye vardır. Bu yanı sıra anlatılan her hikâye, anlatısal bir bendir. Yaşanmışlık olmadan roman olmaz ama yaşanmışlık da asla tekrar edilemez, yazarın belleği, geçmişin pasif bir deposu değildir; yazarın belleği yazma anında da oluşan aktif bir süreçtir.” (Narlı, 2009: 908) Bu aktif süreçte yazar, dış dünyadaki gerçeklikten hareketle kurgusal bir gerçekliği meydana getirir. Günel, bu hususu şöyle ifade eder: “Romancı, en iyi bildiği gerçeklerden geçerek ulaşabilir yeni yorumlara, yeni gerçeklere. Damdan düşercesine, yaşamadan, öğrenmeden, yaşamı özümlemeden, yaşamın sancılarını çekmeden sanatçı, yazar, yaratıcı olunamaz. Hayır, romancı kendini anlatmaz, ancak kendinden yararlanabilir. Sanatçı aynı olguyu aynı biçimde iki kez yaşayamaz. İlk yaşamadan sonrakiler, yaratılmış yeni şeylerdir, sanatçının kendi ürünüdür. Yaratmadan sanatçı olunamaz zaten. Sanatçının kendi gerçekliği bunu gerektirir. Akıl, duygu, bilinç işçisidir o. Kendini ve çevresini her yaratışta yeniden kurar, yeniden oluşturur. Yaratmak budur.” (Günel, 1995: 46) Otobiyografik roman türünde dış dünyadaki gerçeklik ile kurgusal gerçeklik birbiriyle bağ hâlinindedir. “Otobiyografik Roman ile Otobiyografi arasındaki en belirgin fark ise, yazarın yaşam öyküsünü ‘roman’ olarak nitelendirmesinde yatar. Artık gerçek öğeler geri plana itilmiştir, kurmaca gerçeklik ile gerçek gerçeklik iç içedir; yazar kendi içine kapalı, yepyeni bir dünya kurar otobiyografik romanda.” (Özyer, 1993: 76) Sanatçının kendi kişisel hayatından, yaşantılarından ve gözlemlerinden yararlanarak edebi eseri kurgulaması otobiyografik yöntemi de beraberinde getirmiştir. Tekin, bu durumu şöyle yorumlar: “Hemen her romancı, eserinde; kendine, kendi bilgi ve deneyimlerine değişen ölçülerde yer verir. Hatta bazı romancılar, salt kendi hayatını anlatır. Bu açıdan Gogol’ün ‘her seferinde, ben kendimi tasvir ediyorum’ demesi anlamlıdır... Otobiyografik yöntem, bir anlamda biyografinin ürünüdür. Romancıların, biyografiden, anlatı düzeyinde yararlanmak istemeleri, otobiyografik yöntemi gündeme getirmiştir. Otobiyografik yöntem, biyografi eksenli bir sunuş, bir anlatım biçimidir. Bu yöntemde anlatıcı, doğal olarak 1. tekil kişidir. Bir diğer deyişle ‘anlatan’ (anlatıcı) ile ‘anlatılan’ (hikâye edilen) aynı kişidir. Tekniğin esası bu temele dayanmaktadır. Hal böyle olunca, anlatıcı sisteminde yer alan her şey, bu anlatıcının bakış açısından okuyucuya yansır.” (Tekin, 2002: 248 – 249) Adak, Halide Edip ile ilgili bir yazısında kurmaca ve otobiyografinin birbirine yakın türler olduğu üzerinde durur ve bu hususu Halide Edip’in romanlarından örnekler vererek somutlaştırır: “Kurmaca belki de en otobiyografik itirafların yapıldığı, otobiyografi ise çoğu zaman kurmacaya en yakın türdür. Phillippe Lejeune’ün ‘otobiyografik pakt’la bağdaştırıcı anlatıcı ile başkarakter arasındaki birebir ilişki çoğu zaman yazarı veya anlatıcıyı fazlasıyla teşhir eder. Bu açıdan kurmaca, yazar-anlatıcı başkarakter arasında bire bir ilişki kurmadığı için ve hakikati temsil ettiğini iddia etmediği için rahatlıkla otobiyografik özellikleri ve hakikati içinde barındırır; otobiyografi ise belli bilgilerin teşhir edilmemesi için kurmacaya çok yakın bir tür halini alır. Bu açıdan baktığımızda, Halide Edib’in ilk dönem eserleri ‘roman’ olarak sunulsa da, aynı zamanda otobiyografiktir. Romanlardaki karakterler, örneğin, aldatılmış eşler (Refika, Handan) siyasi ve toplumsal mücadelede liderlik konumundaki önder kadınlar (Kaya) ile Halide Edib’in kendi biyografisi arasında ciddi benzerlikler vardır. Ayrıca bu romanlar bir kadın yazarın aynı anda kadın ve yazar olarak kendini tanımlama mücadelesidir. Yapısal olarak çok benzerlik gösteren ve ‘otobiyografik roman’ olarak tanımlanabilecek bu eserler, 20. yüzyıl başında kadın olarak (kendini) yazma sorunsalını da değerlendirmemizi sağlar.” (Adak, 2004: 162) Anlaşıyor ki yazarın kendi hayat hikâyesine kurmaca bir eserde yer vermesi yahut hayat hikâyesinden izler sunması, o yapının otobiyografik olarak nitelendirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Burhan Günel’in bazı romanlarındaki kahramanların,

olay örgüsü içindeki yaşantıları incelendiğinde yazarın kendi biyografisiyle çok benzeştiği ve bu şahısların otobiyografik bir benlik olarak romanlarda kullanıldığı görülmektedir.

3.Yasak Odası'nın Burhan'ı

Burhan; yazarın 1987 yılında yayımlanan dokuzuncu romanı 'Yasak Odası'nın birinci derecedeki başkişisidir. Romandaki olayları anlatan ve bizzat yaşayan kişi durumundadır. Yazardır. Kırk yaşındadır. Bu durum romanda şöyle verilir: "Sadık Bey de kırk yaşına ulaşmışken 'doğadaki erkeğin görevlerini, temel işlevini' anlatıp beni aydınlatmıştı." (Günel, 1987: 156) Sağlık problemleri vardır. Romanda otobiyografik bir roman yazarak yaşadıklarını ve toplumdaki çürümeyi ortaya koyma çabasıdır. "Öylesine merkezinde miyim dünyanın? Sahi ben nerdeyim, yıllardır nerelere kaçtım, niçin gizlendim, gölgeme sığındım?" (Günel, 1987: 11 -12) diyerek içinde bulunduğu durumu ortaya koyar. Evlidir iki oğlu vardır. Eşiyle problemleri bir evliliği yürütmektedir. Bu evliliğe çocuklarının hatırı için katlanmaktadır. Kendini şu cümlelerle sorgular: "Neden böyle oldu, yanlışlığı ne zaman, nerede yaptım? Çocukluğumdan beri kendime dosdoğru bir yol çizmeye çalıştım. Önceleri sezgimden bana yol gösteren, sonra aklım, yeteneğim, bilincim, dünyaya bakışım öncülük etti. Hep dikine gittim. Haksızlığa uğradıkça dişlerimi sıkıyordum: ben size gösteririm! Ama kimseye bir şey gösteremedim, kendim gördüm. Bıraktım herkesi, her şeyi yerli yerinde... Ayağıma dolananlar çağırılmadan geldi. Kavgaya, döğüşe, kırgınlığa hiçbir zaman ben koşmadım. Ve sonunda durup kendi kendime sordum: Hayatımı kime feda ettim ben?.. Sürdürelim en iyisi: Nereye gitti upuzun ömrüm? Kime harcadım, kiminle tükettim? İşin kötüsü bu ömrü kendime de harcamadım. Hırslardan, kıskançlıklardan uzak kaldım. Öyleyse nereye gitti, kimin işine yaradı? Yoksa çarçur mu oldum, ayağa mı düştüm? Sağıma soluma, ardıma önüme bakıyorum, kimseler yok. Bu insanlar nasıl tükendi, birbiri peşinden nereye çekilip gitti? Hiç kimseyi arkadan vurmam, severken öldürmedim. Hiçbir çiçeği susuz bırakmadığım gibi fazla sulayıp çürütmedim de. Gülümserken bıcaklamadım düşmanlarımı bile. Yani, kısacası 'ibnelik' etmedim hiçbir zaman, hiçbir koşulda, kimseye karşı. Besbelli en büyük yanlışlığım bu... Evet kimseye ardından hançer saplamadım. Sevince adam gibi sevdim, dövünce mertçe dövdüm. Kimi zaman dağın birinden inip geldim, kiminde arp çaldım şafağa karşı; yine de kimseye yaranamadım. Her zaman gücsüzü, çelimsizi kolladım. Ama ilkin onlar hançerledi beni. Sonunda anladım, yanlışlık bende, onlar gibi olmadım. Bakıyorum bir daha, önüm ardım, sağım solum sobe! Ben kalmışım ebe. Herkes dağılıp kendi kovuğuna çekilmiş. Ortalıkta bir rüzgâr, bir de ben. Kendi çevremizde dönenip duruyoruz." (Günel, 1987: 20 -21) Kendi kendine sorular sorar ve içinde bulunduğu durumu şöyle ifade eder: "Neyim, kimim? Ne işe yararım? Adım ne, kimliğim nerede? Bir koy mu, çorak bir toprak parçası mı, yoksa bir deniz miyim? Rüzgârların çatı altlarını, saçakları doldurması gibi; özlemler, ayrılıklar, sevdiğim insanlar havalandırıyor göğüs kafesimi. Ve herkes ansızın ömrümden çekiliyor. Ben de onları yerli yerinde bıraktım. İçimin dağlarına çıktım." (Günel, 1987: 26)

Evdeki tartışmalardan yorulduğunu, yenildiğini söyler. Evdeki ilgisizlikten, vurdumduymazlıktan, sorumsuzluktan, boş vermişlikten bıktığını belirtir. Eşinin bir zamanlar kendisine anlamlı bakan gözlerinin şimdi düşmanca baktığını görür. Kendi romancılığını, yazmakta olduğu romanı şöyle anlatır: "Pek hoş bir şey değil. Dedim. Konusu yok. Günlük ilişkilerden oluşan bir roman olacak. İpek böceğinin kozası gibi. Görünüşte çok yalındır koza, ama onun oluşma serüveni uzun bir süreci gerektirir, içinde neleri barındırır... İçimi çektim. Zaten ben büyük olayları anlatan romancılardan değilim. Küçük ilişkiler, gözden kaçan ayrıntılar, günlük yaşamın gizleri ilgimi daha çok çeker. Bu romanda öyle olacak... Yazılarımda her zaman kadınları ve çocukları savunmuşumdur. Tüm kitaplarımda bu eğilim çok belirgindir. Bu kez genel olarak insana, insanın yozlaşmasına, hatta çürümesine ayna tutan bir roman yazmak istedim... Romanda kendim gibi bir yazarı anlatıyorum. Hatta o yazarın kimliğini belirlerken kitaplarımda adlarından, yaşamına ilişkin bazı ipuçlarından oluşmuş bir dizi tuzak da kullanıyorum. Yani bir tür meydan okuma. 'Otobiyografik roman' diyecekler. Aslında bunu söylemelerini istiyorum, ama korkuyorum da..." (Günel, 1987: 42)

Burhan, oğullarının ve Servet Hanım'ın varlığının kendisini hayata bağladığını ifade eder. Önünde iki seçeneğinin bulunduğunu düşünen Burhan, ya ölümün ya da ayrılığın peşine takılıp gideceğini belirtir. Kaldığı evi cehenneme benzetir. Bir zamanlar severek evlendiği kadını tanıyamamaktadır. Kendisini yitip bir zamanın günümüze kalmış uzantısı olarak görür. Belirgin bir uyumsuzluk içinde olduğunu, bunun bireysel sorunlardan kaynaklanmadığını, her ortamda toplumla arasında oluşan çelişkiyi, anlaşmazlığı gördükçe şaşırıldığını söyler. Burhan, çocukların kendisinin olduğunu, bu zindanı kendisinin yarattığını, büyücü olarak nitelendirdiği eşini kendisinin getirerek hayatının orta yerine oturttüğünü ve bu zamana kadar pek çok şeye katlanıp, görmezden geldiğini itiraf eder. Burhan'ın bu kadar sıkıntı içinde tek zevki ise yazmaktır. Yazmanın onun için yaşam anlamına geldiğini söyler. On dokuz yıldır evli olduğu hanımının uyku düzenini dahi değiştiremediği için dünyanın en güzel romanlarını yazsa bile eksik ve yanlış kalan bir şeyler yaşadığını kabul eder. İktidardaki edebiyat çetelerine karşı kendi başarısını ise şöyle tanımlar: "Benim başarımla kendi yerimi, düzeyimi, yeteneğimi bilmek ve ödün vermemektir." (Günel, 1987: 101) Bütün bunlar, Burhan'ın kendi iç dünyasını vermesi bakımından önemlidir.

Burhan, kendi çıkmazlarını ve romandaki romancının aslında kendisi olduğunu şöyle anlatır: "Kişisel ilişkilerini aksaksız yürütemeyen biri, toplumla ilişkilerinde de açmazlara düşecektir kuşkusuz. Ben, sanırım, bu açmazların uzun ve dolambaçlı yörüngesinde dolanan, o yörüngeden uzaklaşmak isteyip de beceremeyen biriyim.

Öyle olmasa bu romanı yazmaya kalkmazdım. (Elbette ben romandaki romancıyım. Ama romanımızın dışındaki asıl romancı ile kan bağımız olduğunu gizleyecek değilim. Ne de olsa bu toplum, bu ilişkiler bu 'bileşik kap' yarattı hepimizi. Gizlesek, gizlemeye kalksak kim inanır ve neye yarar?)” (Günel, 1987: 117) Burhan, Servet Hanımla konuşmalarında, bunca yıldır hayatını kime, neye feda ettiğini bilmediğini söyler. Bir eski sevgili, bir anne, yuvarlana yuvarlana peşinden gelen bir eş, iki çocuk, arkadaş çevresi, iş çevresi, yazın çevresi, göstermelik dostlar, küçük hesapların içinden çıkamayan küçük insanlar söz grubuyla ifade ettiği bu insanların hiçbirini kime, neye sorularının cevabını vermemektedir.

Servet Hanım ise Burhan'ı da (romandaki romancı) eşi kadar suçlu bulmaktadır. Nedenini ise şöyle açıklar: “Adam, romanın başından beri kendini temize çıkarmaya çalışıyor. Çevre ve koşullar nedeniyle bu ilişkinin, yani evliliğin sürdüğünü belirtiyor. Ama bence adam da kadın kadar suçlu. Sevgisinin ve evliliğinin onurunu taşıyan bir insan bunca olaydan, yozlaşmadan ve sevgisizlikten sonra yine o kadının yatağına girip bu denli alçalamaz. Alçalabiliyorsa, hayatını kendi boş vermişliğine ve öz saygısızlığına feda etmiştir. Hani, bir ara, neye feda ettiğini soruyordu ya, belki de yanıtı budur diye düşünüyorum. Eylemsizliğine ve kaderciliğine de diyebiliriz. Olumlu düşüncelerine, temeldeki erdemlerine ve değerlerine karşılık hâlâ o tükenmiş, yozlaşmış kadını kendine uygun buluyor ki, ilişkisini, yani evliliğini sürdürüyor... Adamın eylemsizliği ve sinmesi çok belirginleşiyor. Öyle sanıyorum ki, bütün roman boyunca, okumadığım ve yazılmamış bölümler de içinde olmak üzere, sergilenen ve sergilenecek olan karşıtlıklardan en önemlisi bu. Çünkü bence hayat eylem demektir.” (Günel, 1987: 125 -126) Burhan'ın çelişkisi olduğu gibi olamamaktan kaynaklanmaktadır. “Olduğu gibi olamama” hâli bütün sorunlarının sebebidir. Servet Hanım, romanı değerlendirirken adamın (Burhan'ın) eylemsiz kaldığı için çirkinliklerden sıyrılmadığını ifade eder. Arkadaşlarıyla “Karşı” isimli bir muhalif dergi çıkaran Burhan, en zayıf noktasının 'küçük oğlu' olduğunu ve onun isteklerini geri çeviremediğini itiraf eder. Yıllardır, kendi bozgununu, yanlışlığını dile getirdiğini söyleyen Burhan, kendisini modası geçmiş bir İsa'ya benzetir. Romanın sonunda her şeye ara verdiğini ve bir bilinmeze gittiğini, gemileri yaktığını, çarmıhındaki çivileri söküp attığını belirtir.

Burhan Günel'in hayat hikâyesi düşünüldüğünde yazarın, 1968 yılında Ülkü Aldanmaz ile evlenmesi, bu evlilikten Onur ve Ozan adını verdiği iki erkek çocuğunun dünyaya gelmesi, romanın yayımlandığı 1987'de on dokuz yıllık evli olması ve bunu romanda belirtmesi, roman kahramanının isminin dâhi kendisiyle aynı olması gibi olgular, romandaki otobiyografik unsurlar olarak sıralanabilir.

4.Baraka'nın Burhan'ı

Yazarın 1991 de yayımlanan onuncu romanı 'Baraka'nın başkışisi de Burhan adını taşımaktadır. Eşiyle sorunlar yaşayan Burhan, İstanbul'dan ayrılmayı düşünür. Tayinini başka yere ister. Hava Yüzbaşısı olan Burhan'ın tayini İncirlik Hava Üssüne çıkar. Burhan'ın buradaki gözlemleri ve yaşadıkları 'Baraka' romanının olay örgüsünü oluşturur. İçinde bulunduğu durumu şu satırlarla ifade eder: “Yıllardır yapraksız ağaçlar gibi yaşıyorum bu evde. Bir yanım hep eksik kalıyordu. Toprağa eksik basıyorum, gönlümün bir yanı kırık, ağzımın tadı bozuk...” (Günel, 2005: 57) Eşiyle tartışan ve kayınpederinin hazırladığı senedi imzalamayan Burhan'ın bu durum karşısında onuru kırılır. Gündönümü adlı kısımda resmi olarak şöyle tanıtılır: “KİMLİĞİ: Burhan G. Mehmet oğlu, 1939'da Elvan'dan doğma, Konya ilinin Ermenek İlçesi nüfusuna kayıtlı ve halen Maliye Şube Müdürlüğü görevini yürüten subay olduğu anlaşılmakla soruldu.” (Günel, 2005: 101) Burhan, İncirlik Hava Üssünde bir 'baraka' da bekâr subaylarla birlikte kalmaktadır. Boş zamanlarında yeni aldığı daktilosuyla romanına devam etmektedir.

Burhan, özlemlerini yazı yazarak bastırıldığını ifade ederek sığınağı olarak yazılarını görür. Burhan, arkadaşları Yasa ve Bilge ile konuşmalarında, çok yıprandığını, çok hırpalandığını ifade eder. Buraya geldiğinden beri acılarının, umutsuzluğunun kimlik değiştirdiğini söyler. Konuşmanın ilerleyen dakikalarında kendini şöyle anlatır: “Ben coşkulu bir adamım, bilirsiniz. Ülkemi çok seviyorum... Bu toprağın insanlarını özellikle kadınlarını ve çocuklarını çok seviyorum... Halkım için üzülüyorum, ülkem için yanıyorum.” (Günel, 2005: 280) Burhan, romanın sonunda roman kişilerini birer cümle ile ifade ederek romanını bitirir. Burada kendisini şu satırlarla ifade eder: “Burhan: Bir ırmağın kıyısına durdum, yaşamın kapısına vurdum, açmadı. Yaralı bir kadın. Dik duruşlu; ölümün içinden geçen ama ölmeyen bir kadın. Onun için yıllarca ağladı. Bir benzerini bulamadı. Burhan bu; acının pişirdiği öz saygı, onur, güven.” (Günel, 2005: 321) İncirlik Hava Üssüne gelirken yüzbaşı olan Burhan, burada binbaşı olmuştur. “Baraka romanını 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı zamanında yazmaya başlayan yazar, romanı yayımlamak için emekli olmayı beklemiş ve 17 yıl sonra 1991 yılında romanını yayımlamıştır.” (Sakallı, 2012: 216)

Romanda başkahraman Burhan'ın bir hava yüzbaşısı olması, eşiyle ve eşinin ailesi ile sorunlar yaşaması, tayinini istemesi, tayininin İncirlik Hava Üssüne çıkması, burada binbaşı olması gibi hususlar Günel'in hayat hikâyesiyle birebir örtüşen otobiyografik unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.Ateş ve Kuğu'nun Yazar Burhan'ı

Yazarın 2004'te yayımlanan on üçüncü romanı 'Ateş ve Kuğu'nun Yazar Burhan'ı, Sivas'taki olayları yaşayan bunlardan hareketle bir roman yazmayı düşünen kişidir. On yılda ömrünün akışının değiştiğini belirtir ve psikolojik durumunu şöyle anlatır: “Buruşmuşlardı. Avuç içinin buruşabileceği hiç aklıma gelmezdi...”

İki tane yaşlılık lekesi edinmiştim. Karımın dış hekimi söylemişti. Şaşılacak şey, bu yaşına gelmiş ama hâlâ çürük ve eksik dişi yok... Karımdan boşandıktan sonra taşındığım, bahçe katı dedikleri o kalorifersiz evde geçirilmiş nice soğuk gecelerimiz olmuştu... Çok sağlıklıydım. On yılda ömrümün akışı nasıl da hızlandı. Uyurgezer bir yaşantının içinden geçerken hızla yaşlandım. Gövde göstermiyor ama ağacın içi çürüdü... Uzun süredir yaşamıyorum... Hiçbir yere sığamıyorum. Gövdem varlığıma dar geliyor. İçinde bulunduğum dünyaya sığmıyor ölü varlığım. Nasıl bu duruma geldim, inanamıyorum. Bu nasıl bir sakatlanmadır... Yaratma etkinliklerim sona erdi ve zaman diye bir şey kalmadı. Geçmişe bakıyorum yalnızca; tek yapabildiğim bu. Gününü yaşamıyorum. Gelecekle ilgili değilim. Yanık bilincim geleceği tasarlayamıyor. İçinde dönendiğim gerçeklik bu. Doğanın bir parçası durumundayım artık. Ölü bir parçası. Ya da bitkisel yaşam sürdüren... On yıl değil, on gün bile geçmemiş. Olduğum yerdeyim ve sürekli kavruluyorum. Artık bildiğim tek gerçeklik bu. Yanık kokuyorum..." (Günel, 2004: 7 - 9)

Romandaki olayları anlatan birinci anlatıcı durumundadır. Yaşadıklarını unutup, yaratacaklarını tasarlamaya başlar. İlk kez gittiği bir kentte sevgilisini ve kendisini yitirdiğini söyler. Yaşadığı olayın üzerinden on yıl geçmiştir. Geriye dönüşlerle Sivas'taki olayları ve bu olaylardan sonra on yıl boyunca yaşadıklarını anlatır. Bütün dünyaya kırgın olduğunu söyleyerek, her yerinin yara bere içinde ve kırık dökük olduğunu belirtir. Kırklı yaşları geçirdiğini ifade eder. Uzun süredir insansız ve aşksız yaşadığını, oğlundan ve yaratılarından başka hiçbir şeyin kendisi için bir anlam ifade etmediğini söyler. Sivas'tan sonra yaşadıklarını, çocukluğunu, gençliğini, meslek hayatını, emekliliğini, aşklarını, evliliğini anlatan kişi durumundadır.

Bütün ömrünce ateşi seçtiğini belirten Burhan, içinde bulunduğu durumu şöyle ifade eder: "Sancılarımı taşıyorum gittiğim yerlere, endişelerimi, huzursuzluğumu, korkularımı, uykusuz geçirilmiş gecelerimi, heder edilmiş zamanlarımı... Olay geride kaldı. Herkes kendi mutsuzluğunu yaşıyor ve kendisiyle birlikte taşıyor, biliyorum. Bu, yalnızca benimki. Bir örnek. Arta kalanlardan birisiyim... Herkes kendi yangınını içinde taşıyor hâlâ, tahmin edebiliyorum. Sevinçlerden ne kadar uzağım... Yaratmanın sevinci vardı Sivas öncesindeki ömrümde hiç değilse. Şimdi yok... Bütün ömrümce ateşi seçmişim. Seçmediğim zamanlarda, durumlarda ise ateş beni bulmuştu. Bu kez benimle yetinmedi, hepimizi seçti... Şimdi soruyorum kendime: Neden içeridekilerle birlikte yanmadım? Bu ölüm bana çok yakışacaktı. Aradan on yıl geçtikten sonra, sorunun yanıtını bulur gibi oldum: Bazılarının toplumsal yanığa tanık olmamız için yaşaması gerekiyormuş." (Günel, 2004: 160 - 161) Yazar, kendisini şöyle anlatır: "Ben bir yazarım. Yakılmayı, yıkılmayı, kovuşturulmayı, sürüm süründürülmeyi, hapishaneye tıklılmayı, hapislerde yatmayı, olmadı, yangınlarda yok edilmeyi göze almış adamım. Aydınlanmacıyım, cumhuriyetçiyim, laikim, hadi ateistim demeyeyim üzülmeyinler... Kısacası, yakılmayı çoktan hak etmişlerdenim. Zaten toplumsal ahlaka da karşıyım. Hele evlilik kurumunu son derece zararlı, insan doğasına aykırı bir zorlama olarak görüyorum; insan yakmanın uygarca yollarından birisi, önde geleni olduğunu düşünüyorum." (Günel, 2004: 101 -102)

Bugüne kadar Sivas Olayı ile ilgili ne kadar yazılmış kitap, makale, belge varsa hepsini okumaya başlar. On yıldır tasarladığı ama elini süremediği romanı yazmaya karar verir. Küllerinden yeni bir roman yaratacağını belirtir. Aydın sorumluluğunu taşıyan birisinin bildiklerini, gördüklerini yazması gerektiğini düşünür. Göz akları kızarsa da yazmaya devam edeceğini ifade eder. Yazdıklarının roman içinde roman gibi bir şey olduğunu söyler. Son günlerde kendisini romanındaki kahraman Baharten sandığını belirtir. Kendisinin de Baharten gibi bir zamanlar pilot olduğundan söz edilir. Romanı tamamlayabilmesi için yaşadığı kentten uzaklaşması gerektiğini düşünür. İskenderun'a gitmeye karar verir. Romanını bitirmeden Ankara'ya dönemeyeceğini düşünür. Kendini Tanrı sanan Karabatakları ve sevişir gibi yaşayan Kuğuları düşünür. Sunağında yazılacak çok şey olduğunu belirtir, yaşadığını anladığını söyler. Masaya geçip kaldığı yerden yazmaya devam eder.

Romandaki kahraman Burhan'ın yazar olması, Sivas'taki olaylarda bulunması, oradan sağ kurtulması ve orada yaşananların romanını yazma çabası vb. hususlar, Günel'in hayat hikâyesi ile tutarlılık sergilemekte, otobiyografik öğeler olarak ön plana çıkmaktadır.

6.Güz de Geçer'in Burhan Günel'i

Burhan Günel'in 2008'de yayımlanan 'Güz de Geçer' adlı on dördüncü romanının başkışisi Yalım'ın yazar dostudur. Romancıdır. Yalım'la 2 Temmuz 1993 günü Sivas'taki Buruciye Medresesi'nde tanışmışlardır. Yalım'ın kışın açtığı 'Güz de Geçer' adlı sergiye davetli olarak gelir. Orada Yalım'ın sanatı ve sergideki resimlerle ilgili bir konuşma yapar. Burhan Günel, Sivas olaylarını anlattığı 'Ateş ve Kuğu' adlı bir roman yazmakta, bu romanında başkahraman olarak Yalım'ı (Baharten) kullanmaktadır. Romanını yazarken Yalım'ın güncelerinden büyük ölçüde yararlandığını ifade eder. Özellikle hastane güncelerinden çok etkilendiğini belirtir. Romanında yarattığı karakter Baharten'in hem Yalım'dan hem de kendi gençliğinden izler taşıdığını ifade eder. Burhan Günel'in Haluk Soylu'da bıraktığı izlenim şöyle verilir: "Pek ünlü biri değil ama... Ödüllerini filan var galiba, gazeteden, televizyondan öyle bir şeyler hatırlıyorum." (Günel, 2008: 124) Yalım kendi konuşmasının ardından Burhan Günel'i konuşması için kürsüye davet eder. Burhan Günel'in üzerine giydikleri şöyle anlatılır: "Bal rengi kruvaze ceketinin altında aynı kumaştan pantolon vardır. Kauçuk tabanlı, kahverengi ayakkabıları her adım atışında gıcırdamaktadır. Uçuk sarı gömleğinin üzerine ateş kırmızısı desenleri olan ipek bir boyunbağı takmıştır." (Günel, 2008: 134 - 135) Yalım'ın sergisinin adı olan 'Güz de Geçer'i

çok çekici bulduğunu, bu adı roman ismi olarak kullanıp kullanamayacağını sorar. Yalım'da kullanabileceğini söyler. Konuşması için kâğıda yazdıklarını fotokopi ile çoğaltmış ve salondakilere dağıtılmasını sağlamıştır. Yalım, sevgilisi Savil'i Burhan Günel ile de tanıştırır. Yalım ve Savil'in sergi bitmeden salondan ayrılmalarını hoşgörü ile karşılar.

Romandaki Burhan Günel, yazarın kendisinden başkası değildir. İsmi aynen kullanması, yazar olması, Yalım ile 1993'te Sivas'ta tanışması, ödülleri olması, 'Ateş ve Kuğu' adlı bir roman yazmakta olması gibi hususlar romandaki otobiyografik unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

7.Çakalkaplan'ın Ferhat Ceylan'ı

Ferhat Ceylan, yazarın 2012'de yayımlanan son romanı 'Çakalkaplan'ın başkahramanıdır. Aslında yazarın kendisidir. Romanın başında kendisini şöyle tanıtır: "Benim adım Ferhat Ceylan. Ferhat Ceylan... Bunca yıldır bu dünyada neye yaradın ulan? Başını iki yana sallıyor. Elli yedinci yaşına girdin, hâlâ mutsuzsun. Çevrendeki kalabalığa karşın yalnızlık duyuyorsun. Evet yalnızım, mutsuzum diye murıldanıyor." (Günel, 2012: 5) Altın çağlarının geçtiğini düşünen Ferhat, şimdilerde gümüş zamanlarını yaşadığını ifade eder. Kendisini de bir kaplan olarak nitelendirir. "Yüreği gibi gövdesi de genç kalmayı başarmış bir eski toprak, Gümüşkapan'dır o." (Günel, 2012: 7) "Gümüş saçlarıyla, kıvılcımlı bakışlarıyla kaplamı andırıyor." (Günel, 2012: 173) Hayatını belgeselde izlediği sahnelerle özdeşleştirir. Kendisini kaplana, çevresindeki ikiyüzlü insanları da çakala benzetir. "Cangılın kıyısındaki kırıkta, aç, susuz, yorgun kaplan yavrusu yolunu yitirmiş, kurnaz çakal sürüsünün ortasına düşmüştür. İzmir'de şair Avni Ölez'in evindeki televizyonda izlediği belgesel filmi anımsıyor." (Günel, 2012: 6) İnsanların, gerçek dostlarının dışında, herkesin bir maskesi olduğu düşüncesindedir. Kendisinin bir yazar olduğunu ve kurgusallığının temel dayanağının da gözlemleri olduğunu belirtir. "Gerçek dostlarımızın dışında herkesin maskesi vardır. Sevgili Bilen. Ben yazarım. Yaratıcılığımın temel dayanağı gözlemciliğimdir. Yazdıklarımızın temelinde ise insanlar var. Her şeyi görüyorum. İsim bu. Yeteneğim de başkalarının göremediklerini görüp anlatmak üzerinde gelişti, yıllardır gözlemciliğim daha da yoğunlaştı." (Günel, 2012: 44 - 45) 12 Mart 1971'den beri izlendiğini, sakıncalı bir insan olarak algılandığını söyler. "Üstelik ben 12 Mart 1971'den beri izlenirim. Sakıncalı personel, sayılmış adamım. En yakınımda olanlar tarafından izlendim her zaman." (Günel, 2012: 44) Emekli hava binbaşısıdır. Asker yazarlardandır. "Ferhat, emekli subaydır. Asker yazarlarımızdandır." (Günel, 2012: 91) "Ben, eski bir askerim. Emekli hava binbaşısıyım." (Günel, 2012: 233) Asker arkadaşları tarafından eleştirilir. Aklına gelen her şeyi açıkça yazdığı için suçlanır. Mesleğini sevmediği düşünülür. "Neden böyle yapıyorsun?... Aklına geleni yazıyorsun. Kısacası ne bizi seviyorsun ne de mesleğini. Seninle ilgili genel kanı bu." (Günel, 2012: 136)

Yazan, kurgulayan insanların ömürlerinin kendilerine ait olmadığını, yaşama alanlarının daraldığını, zamanlarının elinden alındığını düşünmektedir. "Yaratıcılık, insanın hayatını, tüm ömrünü, yaşama alanlarını, gücünü, hırsını, tüm zamanını, her şeyini istiyor ve alıyor elinden. Karşı durulmaz bir zorbadır o." (Günel, 2012: 137) En büyük şoku arkadaşı Yılmaz Ruhi Ögüzkan'ın Sivas'ta kendisini kurtardıklarını itiraf ettiği zaman yaşar. "Aramızda kalsın, seni biz kurtardık. Oteldekilerin arasında adamlarımız vardı... Sen bizden hoşlanmasan da biz seni sever, kollarız Ferhatçıgım. Ne olur ne olmaz diye otele adam gönderip sordurduk. Dışarıda olduğunu öğrendik. Zaten otelin dışında kalmanı da biz sağladık... O günü yeniden düşünüp ayrıntılar üzerinde durursan ne demek istediğimi anlarsın." (Günel, 2012: 141) Boş zamanlarını belgesel filmler izleyerek geçirir. "Boş ve dingin zamanlarında belgesel filmler izleyerek anlamlı kılar günlük yaşamını, yeni bilgiler edinir." (Günel, 2012: 157) İnançlarını, değerlerini, yaptıklarını hiçbir zaman gizlemeyen, hayatını başkalarının isteğine göre yönlendirmeyen bir kişidir. "İnançlarımı, değerlerimi, yaptıklarımı, düşüncelerimi hiçbir zaman gizlemedim, hiçbir zaman davranışlarımı başkalarının isteğine uygun olarak düzenlemedim." (Günel, 2012: 207) Bazen, kendisini yazarlığa soyunmuş bir deli olarak ifade eder. İnsanların iyi gözlemlenip yorumlanması gerektiği kanaatinde. "Ben, yazarlığa soyunmuş bir deliyim Nilüferciğim, romanlar, öyküler yazmaya çalışıyorum. Gözlem bu işin temel gerekliliğidir. İnsanları iyi gözleyip doğru yorumlayacaksın." (Günel, 2012: 234) Başkalarının ifade ettiği gibi kendisini 'toplumsal gerçekçi' bir yazar olarak değil; gerçekçi bir yazar olarak nitelendirir. Kendisini ve yazarlığını başkalarının belirlediği kalıpların içerisine sokmaz. "Hayır, yanılıyorsun! Ben toplumsal sorunları bireysel sorunlar kadar önemseyen gerçekçi bir yazarım. Kendimi ve yazarlığımı herhangi bir ideolojinin dar alanına, başkalarının belirlediği kalıplara mahkûm edecek kadar geri zekâli ve yeteneksiz değilim." (Günel, 2012: 61)

Ferhat Ceylan'ın emekli hava binbaşısı ve yazar olması, Sivas'taki olaylarda kendisinin kurtarıldığını öğrenmesi, kendisini gerçekçi bir yazar olarak nitelendirmesi vb. olgular Günel'in hayatıyla örtüşmesi itibariyle romandaki otobiyografik unsurlar olarak nitelendirilebilir.

Sonuç

Sonuç olarak Burhan Günel'in yazdığı on altı romanın bazılarında kendi hayatından kesitleri, roman şahısları vasıtasıyla sunduğu görülmektedir. Romanlardaki fonksiyonları itibariyle eş, baba, yazar, asker (yüzbaşı, binbaşı) olarak karşımıza çıkan şahıslar ve bu şahısların yaşadıkları, Günel'in hayatı ile örtüşmektedir. Gözleme ve dış dünyadaki gerçeklere büyük önem veren bir yazar olarak karşımıza çıkan Günel, verdiği röportajlarda ve eserlerinde de bu hususu açıkça dile getirmektedir. Birçok roman

kahramanının isminin 'Burhan' olarak eserlerde yer alması ve bu kahramanların Burhan Günel'in gerçek hayatta yaşadıklarına benzer şeyler yaşamaları da yazarın bu romanlardaki şahısları kendi hayatından hareketle kurguladığını göstermektedir. Yukarıdaki örneklerden hareketle toplum meselelerine duyarsız kalmayan ve gerçekçi bir yazar olan Günel'in bazı eserlerinde otobiyografik yöntemden yararlandığı ve roman şahıslarını 'otobiyografik bir benlik' olarak ele aldığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ADAK, Hülya (2004) Otobiyografik Benliğin Çok Karakterliliği: Halide Edib'in İlk Romanlarında Toplumsal Cinsiyet" *Kadınlar Dile Düşünce: Edebiyat ve Toplumsal Cinsiyet*, haz: Sibel Irzık, Jale Parla, İletişim Yay. İstanbul, s.161-178
- GÜNEL, Burhan (1987) *Yasak Odası*, Kerem Yayınları, Ankara
- GÜNEL, Burhan (2004) *Ateş ve Kuğu*, Alkım Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan (2005) *Baraka*, Tekin Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan (2008) *Güz de Geçer*, Sarissa Yayınları, İzmir
- GÜNEL, Burhan (2012) *Çakalkaplan*, Kurgu Kültür Merkezi Yayınları, Ankara
- GÜNEL, Burhan (1995) Romanda Otobiyografi, *Karşı Yazılar*, Ankara
- NARLI, Mehmet (2009) Otobiyografi ve Roman / Otobiyografik Roman, *Turkish Studies*, Volume 4/1-I , 2009, Elazığ, s. 901-909
- OZYER, Nuran, (1993) Edebi Bir Tür Olarak Otobiyografi ve İki Örnek, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* Cilt 10 /S. 1, Ankara s.73-85
- SAKALLI, Fatih (2012) *Şiiri Düzyazıyla Kuşatan Yazar: Burhan Günel'in Romancılığı*, Otorite Yay. Ankara
- TEKİN, Mehmet (2002) *Roman Sanatı (Romanın Unsurları) 1*, Ötüken Yay. İstanbul
- YAKIN YAZICI, Aslı (2003) Otobiyografi, *Doğu Batı*, S.22, İstanbul, s.131-138
- YAZICI, Nermin, (2006) Türk Edebiyatında Otobiyografi, *Türkbilig*, S.11, Ankara, s. 189-217